
Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: Pod Spáleniskem

---

Dana Kodetová & Vojtěch Kodet

2020

Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině

Hybrálecká 13, 586 01 Jihlava, IČO 75107988

www.prirodavysociny.cz

Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: Pod Spáleniskem

Ing. Dana Kodetová & Ing. Vojtěch Kodet, Ph.D.

2020

Obsah

1) Popis lokality.....	4
2) Stručná charakteristika biocenózy.....	9
3) Shrnutí významu	9
4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření	9
5) Návrh ochranných opatření a péče	10
6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu.....	10
7) Další odborné podklady.....	10
8) Stupeň významu	10
9) Fotodokumentace	11
10) Literatura	13

V roce 2020 finančně podpořeno Krajem Vysočina, spolufinancováno Českou společností ornitologickou a realizováno ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, regionálním pracovištěm Žďárské vrchy. Děkujeme.

Vysvětlivky:

Významné druhy = Druhy zvláště chráněné + naturové + ohrožené + vzácné

Zvláště chráněné druhy = Druhy kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené dle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb.

Naturové druhy = Druhy chráněné dle směrnic EU o stanovištích (92/43/EHS) a o ptácích (2009/147/ES)

Ohrožené druhy = Druhy kriticky ohrožené, ohrožené, zranitelné a téměř ohrožené dle červených seznamů ČR (KUČERA et VÁŇA 2005, HOLEC et BERAN 2006, GRULICH et CHOBOT 2017, HEJDA et al. 2017, CHOBOT et NĚMEC 2017).

Vzácné druhy = Druhy řídké či ojediněle se vyskytující v rámci regionu, které nemusejí být zařazeny mezi zvláště chráněné druhy, naturové druhy ani jako ohrožené druhy dle červených seznamů.

Klasifikace biotopů a jejich označení je v souladu s Katalogem biotopů ČR (CHYTRÝ et al. 2010) a jejich ohrožení podle Červeného seznamu biotopů ČR (CHYTRÝ 2020) s uvedením následujících kategorií ohrožení:

CR = kriticky ohrožený (critically endangered)

EN = ohrožený (endangered)

VU = zranitelný (vulnerable)

NT = téměř ohrožený (near threatened)

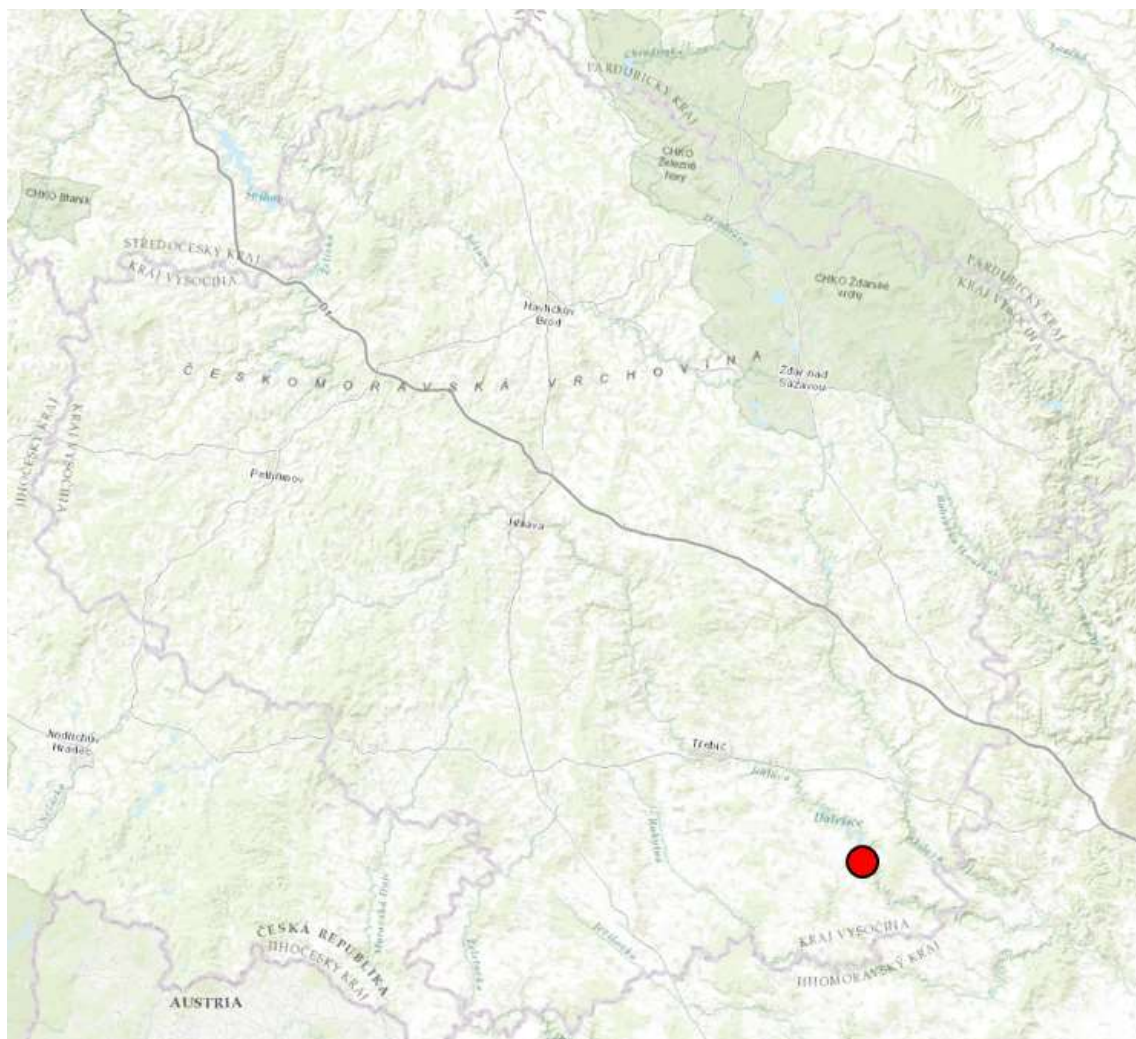
LC = nejméně dotčený (least concern)

Pod Spáleniskem

1) Popis lokality

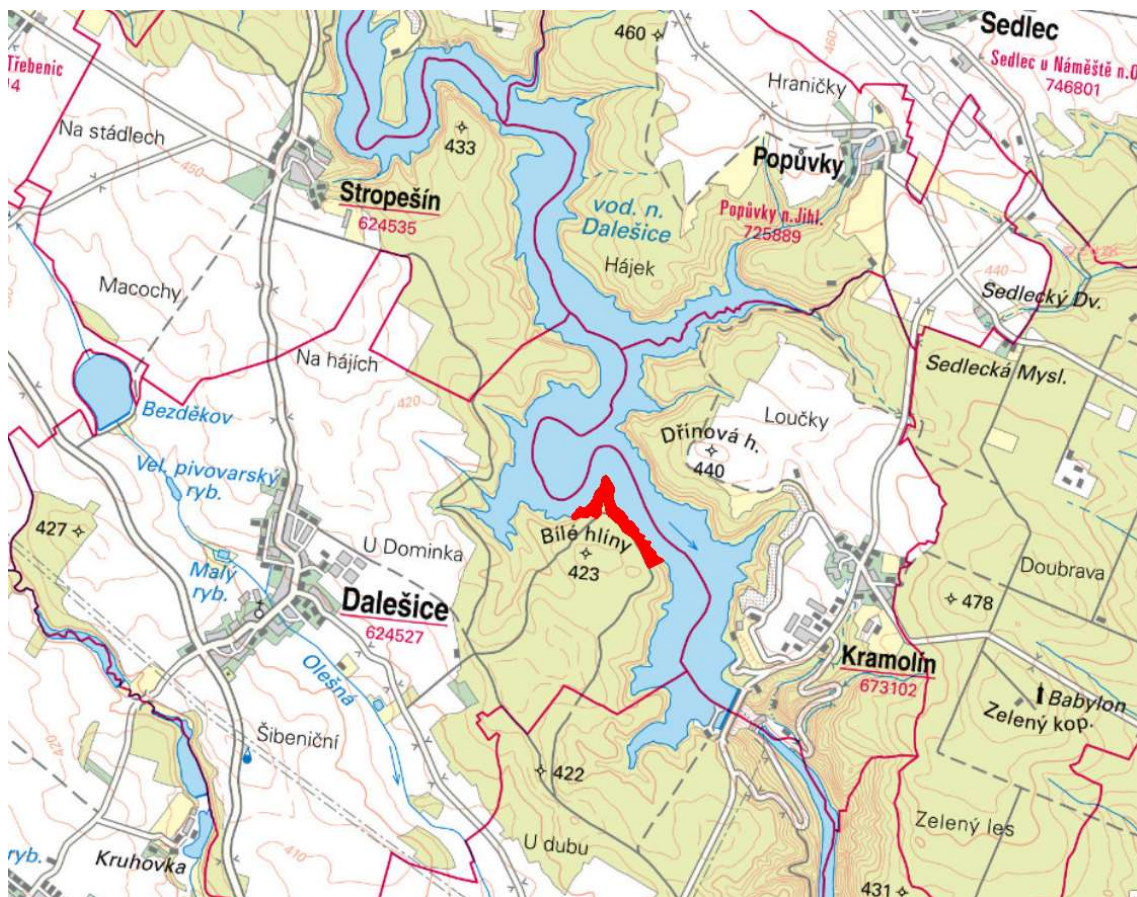
Kraj:	Kraj Vysočina
Okres:	Třebíč
Pověřený ob. úřad:	Hrotovice
Obec:	Dalešice
Katastrální území:	Dalešice
Lokalizace:	cca 2 km SV od Dalešic u vodní nádrže Dalešice
Výměra:	5,9 ha
Nadmořská výška:	382 – 414 m n. m.
Mapovací kvadrát:	6862

Obr.: Orientační poloha lokality v rámci Kraje Vysočina.

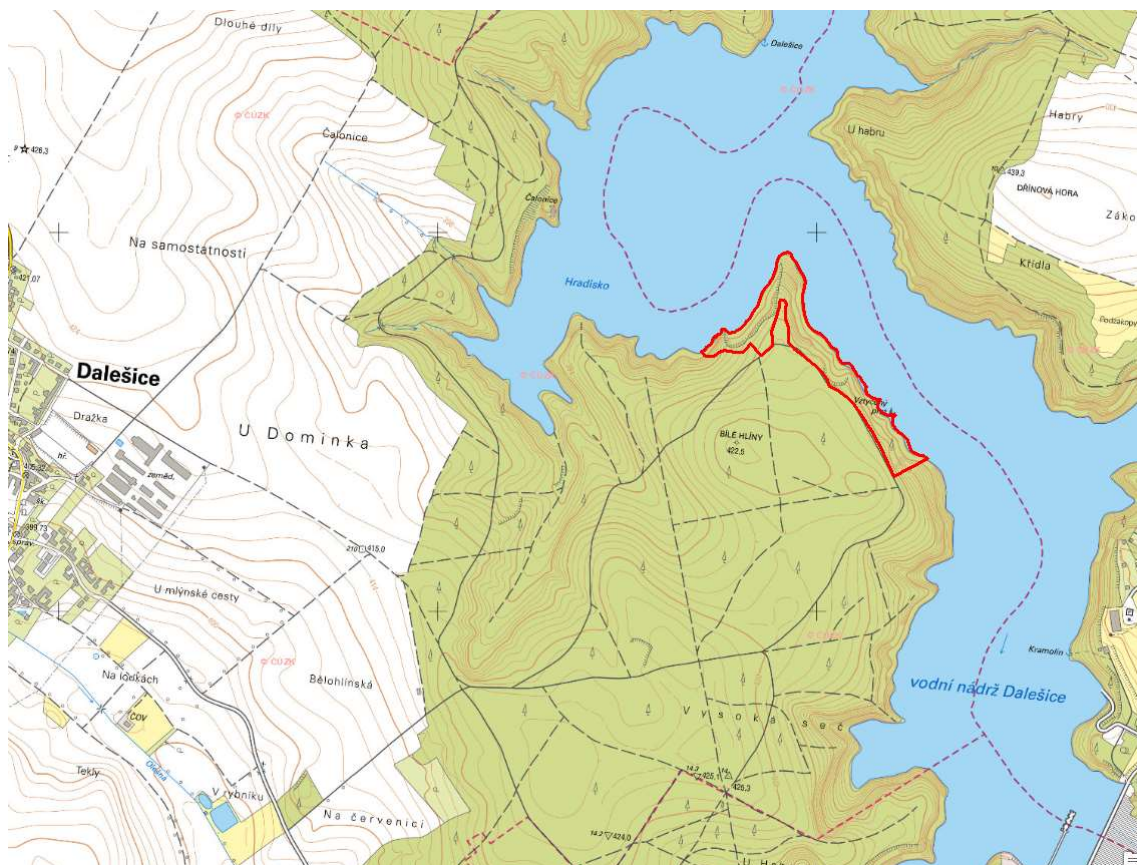

Obr.: Poloha lokality.

Obr.: Vymezení lokality.

Obr.: Lokalita na leteckém snímku.

Obr.: Lokalita s vymezením parcel katastru nemovitostí.

Obr.: Pohled na lokalitu ze severu (Google Earth 2009).

- Klima:** Klimatická oblast mírně teplá, podoblast MT11 (QUITT 1971)
- Geomorfologie:** Soustava: II – Česko-moravská soustava
Podsoustava: IIC – Českomoravská vrchovina
Celek: IIC-7 – Jevišovická pahorkatina
Podcelek: IIC-7D – Znojemská pahorkatina
Okrsek: IIC-7D-b – Hartvíkovická vrchovina
(DEMEK et MACKOVIČIN 2006)
- Hydrologie:** povodí I. řádu (hlavní): 4 – Dunaj
povodí II. řádu (díleč povodí hlavního toku): 4-16 – Jihlava
povodí III. řádu (základní): 4-16-01 – Jihlava po Oslavu
povodí IV. řádu: 4-16-01-1031 – Jihlava - nádrž Dalešice
(Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb.)
- Hydrogeologie:** Celek: 6 – Rajony v horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika
Oblast: 65 – Krystalinikum Českomoravské vrchoviny
Rajon: 6550 – Krystalinikum v povodí Jihlavy (Olmer et al. 2006)
- Geologie:** Éra: Proterozoikum-Paleozoikum
Soustava: Český masiv - krystalinikum a prevariské paleozoikum
Oblast: Moldanubická oblast (moldanubikum)
Region: Metamorfní jednotky v moldanubiku
Subregionální jednotka: Gföhlská skupina
Horninový typ: Metamorfit
Hornina: Amfibolit
Minerální složení: Granát pyroxen
Hornina: Granulit
Minerální složení: Granát biotit (ČGS 2015)
- Pedologie:** Půdní typ: KA – kambizem
Půdní varieta: KAa' – kambizem mesobazická
Půdní subtyp: KAs – kambizem rankerová (ČGS 2012)

Biogeografie: Biogeografická oblast: Kontinentální
Biogeografická podprovincie: 1 – Hercynská
Bioregion: 1.23 – Jevišovický
Biochora: -3UQ – Výrazná údolí v pestrých metamorfitech
v suché oblasti 3. v.s. (CULEK et al. 2005, 2013)

Fytogeografie: Fytogeografická oblast: M – Mezofytikum
Fytogeografický obvod: M1 – Českomoravské mezofytikum
Fytogeografický okres: 68 – Moravské podhůří Vysočiny (BÚ ČSAV 1987)

Potenciální přirozená vegetace:
Vegetační skupina: Dubohabřiny a lipové doubravy (*Carpinion*)
Vegetační jednotka: 7 – Černýšová dubohabřina (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*) (NEUHÄUSLOVÁ et al. 1997)

Přírodní lesní oblast: 33 – Předhoří Českomoravské vrchoviny (Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb.)

Ekosystémová a biotopová charakteristika: Starší bory na skalních výchozech, dubohabřina, doubrava a fragmenty suťového lesa. Vymapované přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí s uvedením kategorie ohrožení jsou znázorněny na obrázku níže.

Obr.: Přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí (2007–2020, webgis.nature.cz):

- L3.1 – Hercynské dubohabřiny [LC]
- L4 – Suťové lesy [LC]
- L6.5B – Acidofilní teplomilné doubravy bez kručinky chlupaté (*Genista pilosa*) (okolí) [LC]
- L7.1 – Suché acidofilní doubravy [LC]
- L8.1B – Borekontinentální bory, ostatní porosty [NT]
- S1.2 – Štěrbínová vegetace silikátových skal a drovin [NT]

2) Stručná charakteristika biocenózy

Skalnaté výchozy na břehu Dalešické přehrady s navazujícími doubravami a dubohabřinami. Porostní dominantou jsou zde starší borovice lesní (*Pinus sylvestris*) na skalách a ve svazích, na které navazuje porost s dominantním dubem letním (*Quercus robur*), habrem obecným (*Carpinus betulus*), lípou malolistou (*Tilia cordata*), vtroušeně javorem babykou (*Acer campestre*), javorem klenem (*Acer pseudoplatanus*), jeřábem ptačím (*Sorbus aucuparia*) a v keřovém patru s brslenem bradavičnatým (*Euonymus verrucosa*) a zimolezem obecným (*Lonicera xylosteum*). Na horní hraně severovýchodního svahu roste skupina starých jedlí bělokorých (*Abies alba*).

Ze zvláště chráněných druhů rostlin zde roste brambořík nachový (*Cyclamen purpurascens*), z dalších ohrožených rostlin skalník celokrajný (*Cotoneaster integerrimus*), čilimník řezenský (*Chamaecytisus ratisbonensis*), jestřábník bledý (*Hieracium schmidtii*) a lnice kručinkolistá (*Linaria genistifolia*), z dalších druhů např. bělozářka větevnatá (*Anthericum ramosum*), čilimník černající (*Cytisus nigricans*), divizna jižní rakouská (*Verbascum chaixii* subsp. *austriacum*), tolita lékařská (*Vincetoxicum hirundinaria*), kručinka chlupatá (*Genista pilosa*), řeřišničník písečný (*Cardaminopsis arenosa*), zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), smolnička obecná (*Lychnis viscaria*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*), kokořík vonný (*Polygonatum odoratum*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), česnek planý (*Allium oleraceum*), ostřice prstnatá (*Carex digitata*), ostřice horská (*Carex montana*), rozchodník velký (*Hylotelephium maximum*), jmelí bílé borovicové (*Viscum album* subsp. *austriacum*), ochmet evropský (*Loranthus europaeus*). Z kapradin je to např. osladič obecný (*Polypodium vulgare*).

Z lokality je známo hnízdění anebo hnízdní výskyt řady druhů ptáků. Z 6 zvláště chráněných druhů ptáků to jsou dudek chocholatý (*Upupa epops*), výr velký (*Bubo bubo*), krutihlav obecný (*Jynx torquilla*), strakapoud prostřední (*Dendrocoptes medius*), krkavec velký (*Corvus corax*), lejssek šedý (*Muscicapa striata*) a dalšími naturovými druhy zde jsou datel černý (*Dryocopus martius*), žluna šedá (*Picus canus*) a lejssek bělokrký (*Ficedula albicollis*). Z dalších druhů ptáků nepěvci kalous ušatý (*Asio otus*), puštík obecný (*Strix aluco*), káně lesní (*Buteo buteo*), žluna zelená (*Picus viridis*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), kukačka obecná (*Cuculus canorus*) či holub hřivnáč (*Columba palumbus*). V dutinách hnízdí několik druhů pěvců, a to rehek zahradní (*Phoenicurus phoenicurus*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), sýkora babka (*Poecile palustris*), sýkora modřinka (*Cyanistes caeruleus*), sýkora koňadra (*Parus major*), sýkora uhelníček (*Periparus ater*), případně v polodutinách šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*), z dalších běžných druhů pěvců budníček menší (*Phylloscopus collybita*), budníček větší (*Phylloscopus trochilus*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*), drozd brávník (*Turdus viscivorus*), drozd zpěvný (*Turdus philomelos*), kos černý (*Turdus merula*), pěnice černošedá (*Sylvia atricapilla*), pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*), sojka obecná (*Garrulus glandarius*), strnad obecný (*Emberiza citrinella*), zvonek zelený (*Chloris chloris*) a pouze na jehličnany vázaní králíček ohnivý (*Regulus ignicapilla*) a králíček obecný (*Regulus regulus*). V souvislosti s přilehlou vodní nádrží je zde možné zastihnout i některé vodní druhy ptáků na přeletěch či posedávat na krajních stromech, skalách i na březích. Při podrobnějším ornitologickém průzkumu lze očekávat zjištění dalších druhů.

Údaje o jiných taxonomických skupinách nejsou z této lokality k dispozici.

3) Shrnutí významu

Významná lokalita přírodě blízké lesní vegetace se zachovalými přírodními biotopy s přítomností většího množství starých a doupných stromů s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů. Lokalita je významným hnízdištěm ptáků a celkově významným ostrůvkem pro biodiverzitu v jinak převážně intenzivně obhospodařovaných lesních monokulturách s převahou jehličnanů.

4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření

Stávající porosty vznikly díky příznivému lesnickému hospodaření na lokalitě. Ohrožení představuje případná plošná obnova lesa, kdy by došlo k vykácení starých stromů. Mýtní porosty budou jistě určeny k těžbě.

5) Návrh ochranných opatření a péče

Neprovádět obnovu lesa holosečemi, upřednostňovat podrostní způsob a jednotlivý či skupinový výběr s ohledem na zachování dřevinné skladby, tak aby zůstal charakter vzrostlého lesa a vznikaly druhově a prostorově diferencované porosty. Při obnově podporovat dominantní podíl autochtonních listnáčů pestřejšího druhového složení se zastoupením borovice lesní, ponechávat část starých stromů na dožití a k úplnému rozpadu jednotlivě i v menších skupinkách.

Jedná se o ornitologicky významnou lokalitu, kde se vyskytují a rozmnožují chráněné a ohrožené druhy ptáků. Pro výskyt a hnízdění vzácných, chráněných a ohrožených druhů ptáků i pro celkové zachování pestrého druhového společenstva ptáků je důležité zajistit dostatek úkrytů před predátory i pro stavbu hnízd a dostatek potravy, zejména bezobratlých, což významně ovlivňuje i jejich hnízdní hustotu. Jednou z hlavních zásad ochrany hnízdicích ptáků je neprovádět lesnické práce v době jejich hnízdění a ideální je zachovat klid na lokalitě již od poloviny zimy, kdy některé druhy obsazují svá hnízdní teritoria. Nežádoucí je existence mysliveckých zařízení, zejména umísťování krmelišť pro divoká prasata, kterými dochází k lákání této zvěře na lokalitu. Divoká prasata mají významný negativní dopad na ptáky hnízdicí na zemi. Krmeliště pro divoká prasata by se měla zakládat mimo ornitologicky významné lokality, respektive co nejdále od nich.

Žádoucí by bylo alespoň vybrané části porostu ponechat samovolnému vývoji, aby zde byl les pralesovitého typu s množstvím starých doupných a odumírajících stromů, s ponechávanými torzy, padlými stromy a s množstvím tlejícího dřeva. Části porostu je možné udržovat prosvětlené s lesostepním či hájovým charakterem. Výběr konkrétních ploch pro ponechání samovolnému vývoji a pro udržování světlejšího lesa by měl být volen podle typu vegetace, existence ohrožených společenstev, výskytu chráněných a ohrožených druhů rostlin, hub i živočichů, zejména bezobratlých, neboť ptáci se vzhledem ke své vysoké mobilitě oproti řadě jiným organismům dokáží lépe přizpůsobit, respektive svoji niku si jednoduše najít, pokud je na lokalitě přítomná. Rozmanité podmínky umožňují výskyt pestřejšího spektra organismů.

6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu

Žádoucí je monitoring nejohroženějších druhů na lokalitě. Zajímavé výsledky by mohl přinést průzkum mykologický a entomologický, případně i dalších skupin.

7) Další odborné podklady

AOPK ČR (2020): Nálezová databáze ochrany přírody.

8) Stupeň významu

II

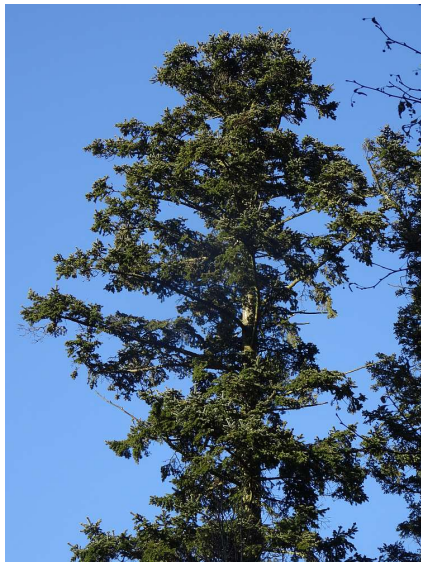

9) Fotodokumentace

1. 2. 2021

10) Literatura

- BÚ ČSAV, 1987: Regionálně fytogeografické členění ČSR. Mapa 1 : 600 000. – *Academia, Praha*.
- CULEK M. [ed.], 2005: Biogeografické členění České republiky, II. díl. – *AOPK ČR, Praha: 1–590*.
- CULEK M., GRULICH V., LAŠTŮVKA Z. et DIVÍŠEK J., 2013: Biogeografické regiony České republiky. – *Masarykova univerzita, Brno: 1–447*.
- ČGS, 2012: Půdní mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- ČGS, 2015: Geologická mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- DEMEK J. et MACKOVIČIN P. [ed.], 2006: Zeměpisný lexikon ČR. – 2. vyd., *AOPK ČR, Brno: 1–580*.
- GRULICH V. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. – *Příroda, Praha, 35: 1–178*.
- HEJDA R., FARKAČ J. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – *Příroda, Praha, 36: 1–612*.
- HOLEC J. et BERAN M. [ed.], 2006: Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – *Příroda, Praha, 24: 1–282*.
- CHOBOT K. et NĚMEC M. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – *Příroda, Praha, 34: 1–182*.
- CHYTRÝ M. [ed.], 2020: Červený seznam biotopů České republiky. – *Příroda, Praha, 41: 1–172*.
- CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. et LUSTYK P. [ed.], 2010: Katalog biotopů České republiky. – 2. vyd., *AOPK ČR, Praha: 1–448*.
- KUČERA J. et VÁŇA J., 2005: Seznam a červený seznam mechorostů České republiky (2005). – *Příroda, Praha, 23: 1–104*.
- NEUHÄUSLOVÁ Z., MORAVEC J., CHYTRÝ M., SÁDLO J., RYBNÍČEK K., KOLBEK J. et JIRÁSEK J., 1997: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. – *Botanický ústav AV ČR, Průhonice*.
- OLMER M., HERRMANN Z., KADLECOVÁ R., PRCHALOVÁ H., BURDA J., ČURDA J., KREJČÍ Z., SKOŘEPA J., HARTLOVÁ L. et MICHLÍČEK E., 2006: Hydrogeologická rajonizace České republiky. – *Sbor. geol. Věd, Hydrogeol. inž. Geol., 23: 5–32*.
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. – *Geografický ústav ČSAV, Brno: 1–73*.

Legislativa:

- Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).
- Směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích).
- Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.
- Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí.
- Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.